

Toekomst voor de Nederlandse akkerbouw!

De akkerbouw verdient een goede toekomst in Nederland.

Onze ligging op de vruchtbare rivierdelta van Europa en ons gematigd klimaat met voldoende neerslag maakt ons land uitermate geschikt voor akkerbouw. In Nederland geteelde producten en uitgangsmateriaal zoals pootgoed dragen bij aan voedselzekerheid in gebieden met minder goede omstandigheden.

De Nederlandse akkerbouw is een innovatieve en kennisintensieve sector die voortdurend op zoek is naar manieren om duurzamer en milieubewuster te produceren, mét behoud van voldoende productie. Terwijl in het zuiden van Europa en elders in de wereld de teelt van gewassen onder druk staat door klimaatverandering, blijft de akkerbouw in Nederland hoogproductief. De bevolkingsgroei en de toenemende vraag naar plantaardige producten, plus de verwerking van restproducten tot veevoer of grondstoffen voor de biobased economie, maken dat de akkerbouw een belangrijke sector is die goede kansen verdient door ondersteunend beleid.

De NAV streeft naar een maatschappelijk én economisch duurzame akkerbouw, die voldoet aan eisen wat betreft milieu, waterkwaliteit, klimaat en natuurwaarden, goed voedsel produceert en een fatsoenlijk inkomen genereert.

De NAV vraagt aandacht voor de volgende punten:

1. Voedselstrategie:

Het besef groeit dat voedselzekerheid en voedselsoevereiniteit niet vanzelfsprekend zijn. Voedselproductie is een strategische sector die moet worden gekoesterd, zeker in het licht van de huidige geopolitieke onrust. EU-commissaris Hansen heeft de aanzet gegeven voor een Europese voedselstrategie. De NAV wil:

- Uitwerken van een Europese en een Nederlandse visie op de gewenste productie. Uitwerken welke producten en hoeveel wij voor Nederlandse, EU of wereldmarkt willen produceren.
- Genoeg is Beter: geen overproductie, geen dumping. Export binnen de EU van alle producten (één markt). Export buiten de EU naar landen waar de producten niet kunnen worden geteeld of buiten seizoen zijn of waar een koopkrachtige vraag is. Alleen export van zaai- en pootgoed wereldwijd.

2. Verdienvermogen:

Om het verdienen van akkerbouwers te verbeteren wil de NAV:

- Verbod op inkoop onder kostprijs toevoegen aan de Wet Oneerlijke Handelspraktijken (OHP): in diverse EU-landen is inkoop onder kostprijs al verboden. De NAV pleit er voor dat dit EU-breed wordt doorgevoerd. Dit veroorzaakt geen overproductie, omdat er geen afnameplicht is zoals in het verleden. De kostprijs wordt berekend als gemiddelde per land. Eerlijke margeverdeling in de keten doordat afnemers inzien dat ook zij gebaat zijn bij het behoud van de Nederlandse primaire productie en bereid zijn daarvoor te betalen. Dus kostprijsdekkende prijzen. Voor de consument maakt dit nauwelijks uit: 1 ct./glas bier, 8 ct./brood, 3 ct./bakje patat. De overheid stelt zich weer op als 'marktmeester'.
- Gelijk speelveld: gelijk speelveld binnen de EU door gelijke regelgeving en buiten de EU door landbouw buiten de vrijhandelsverdragen te houden, zodat voor importproducten dezelfde eisen aan de productiewijze kunnen worden gesteld als voor eigen producten. Voedsel is te belangrijk om aan de vrije wereldmarkt over te laten.
- Betaling voor groene en blauwe diensten: als land uit productie moet worden genomen of als akkerbouwers werk verrichten voor milieu of biodiversiteit wordt de opbrengstderving gecompenseerd en worden de uren betaald.
- Boeren halen hun inkomen uit de markt maar zolang dat niet lukt zijn de eisen voor de basisbedrijfstoeslag uit het GLB voor iedereen haalbaar en blijft dit bedrag op niveau.

3. Markt- en prijsbeleid:

De NAV heeft voorstellen ontwikkeld voor markt- en prijsbeleid. De overheid/EU stelt zich weer op als marktmeester:

- a. Kostprijsberekeningen voor de belangrijkste (stapel-)producten, gebaseerd, zoals vroeger, op het gemiddelde van middelgrote, goed geleide bedrijven. Als de marktprijs bijvoorbeeld 5% onder de kostprijs komt vindt er interventie/opkoop plaats, bij 5% er boven gaat er uit de strategische voorraad;
- b. Als de voorraad te groot wordt, wordt verplichte groene braak ingesteld en/of overgegaan tot meer ethanolproductie of productie van andere niet-voedingsgewassen, bijvoorbeeld voor de biobased economie;
- c. De EU valt niet terug op exportsubsidies;

De EU kan dit alleen in de hand houden met importbescherming c.q. - heffingen voor de belangrijkste producten. Voor strategisch voedselbeleid. Uiteindelijk moet een Landbouw- en Voedselraad worden opgericht binnen de VN.

4. Voorwaarden voor een florerende akkerbouwsector:

- **Ruimte:** de ruimte in Nederland is schaars en het akkerbouwareaal staat onder druk. Er moeten voor landbouw, net als voor natuur, energietransitie, woningbouw enz. kwantitatieve doelen komen. Deze wegen mee in een op te stellen afwegingskader voor functieverandering van agrarische gronden. De EC en de FAO zien afname van grond die geschikt is voor akkerbouw, dus geschikte gronden moet men niet zo maar uit productie nemen. Hiervoor is centrale regie in de ruimtelijke ordening nodig.
- **Gewasbescherming:** voor minimalisering van inzet en afhankelijkheid van gewasbeschermingsmiddelen zijn toelating van laag-risico (groene) middelen en nieuwe veredelingstechnieken essentieel. Precisietechnieken geven sterke reductie van middelengebruik. De investeringen daarvoor moeten worden gesubsidieerd. Tegelijkertijd pleit de NAV voor behoud van een voldoende breed middelenpakket, essentieel om teelten te behouden in Nederland. De NAV volgt EU-commissaris Hansen: geen middelen verbieden als er geen alternatieven zijn (tenzij er acuut gevaar dreigt). Spuitvrije zones komen in de akkerbouw neer op teeltvrije zones en hebben een grote negatieve invloed op de productie. De Omgevingswet moet zo worden aangepast dat gewasbeschermingsmiddelen niet zonder wetenschappelijk bewijs louter op basis van het voorzorgsprincipe kunnen worden verboden door gemeenten en provincies, omdat dit de voedselproductie in gevaar brengt. In de EU zit er in de toelatingssystematiek al een voorzorgsbeginsel, anders dan in de rest van de wereld. Bij minder productie hier wordt de Nederlandse bevolking meer afhankelijk van importvoedsel met meestal meer residuen. Bovendien benadeelt dit de voedselzekerheid in armere landen.
- **Bodem en bemesting:** Goed bodembeheer stimuleert zowel opbrengst als plantgezondheid. Dierlijke mest is hierbij onmisbaar. Er moet in de mestwetgeving meer ruimte komen voor toepassen van vaste mest. Kunstmest blijft in bepaalde situaties noodzakelijk.
- **Voldoende zoet water:** de akkerbouw is actief bezig met mitigatie van en adaptatie aan verzilting. Onderzoek levert veelbelovende mogelijkheden, van eenvoudige zoutwater stuwen tot watersystemen los van de omgeving en ondergrondse wateropslag. De NAV pleit voor regionale zoetwaterstrategieën. Wij zijn nadrukkelijk tegen initiatieven die zout water willen binnenlaten.
- **Doelsturing:** akkerbouwers zijn gemiddeld HBO+ opgeleid. Doelsturing daagt akkerbouwers uit om zelf proactief op hun eigen bedrijf te kijken hoe ze doelen op het gebied van klimaat, milieu en biodiversiteit kunnen halen. Zo wordt hun kennis en praktijkervaring deel van de oplossing. Generieke beperkingen die de kostprijs verhogen werken demotiverend.
- **Klimaatdoelen:** Akkerbouw helpt tegengaan klimaatverandering doordat akkerbouwgewassen CO2 omzetten in zuurstof. Door minimale grondbewerking en telen van vanggewassen slaat de akkerbouw koolstof op in de bodem. Ook inzet van hernieuwbare energie voor werkzaamheden en klimaatbeheersing in schuren moeten worden meegerekend bij het halen van de klimaatdoelen.
- **Extensivering** is mogelijk door bijv. stimulering van de teelt van eiwit- en andere gewassen met een verdienenmodel. Kringlooplandbouw en natuurinclusieve landbouw worden gestimuleerd door flankerend beleid.
- **Betaalbare pacht:** dit wordt mogelijk door korte liberale pacht af te schaffen en verpachters lager te belasten in Box 3.
- **Integraal, langdurig beleid en verlaging regeldruk:** dit vraagt om regels die elkaar niet tegenspreken en om opheffen van regelgeving die verduurzaming belemmert.
- **Maatschappelijke waardering:** het beroep akkerbouwer moet worden gewaardeerd, waardoor het ook voor jonge mensen aantrekkelijk is om akkerbouwer te worden. Daarvoor moeten imago en inkomens verbeteren. Anders vrezin wij schaalvergroting en teloorgang van de familiebedrijven.
- **NAVigator:** de integrale tool van de NAV voor verduurzaming, de NAVigator, met voor alle nu toegestane maatregelen voor verduurzaming hun effecten op klimaat, vermindering inzet gewasbeschermingsmiddelen, waterkwaliteit en biodiversiteit. Saldo voor de boer én voedselproductie zijn nadrukkelijk meegenomen. Bij te veel verduurzamingsinitiatieven is de productie de toevallige resultante van alle maatregelen. De NAV wil de hoogkwalitatieve voedselproductie in Nederland op peil houden in samenhang met verduurzaming.

Voor nadere informatie en onderbouwing zie www.nav.nl/toekomstvisie

